ខ្លឹមសារសង្ខេប
ទស្សនៈរបស់គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNHRC)
បណ្តឹងលេខ១១១០/២០០២

១.ពាក្យគន្លឹះ៖ ទោសប្រហារជីវិត, សិទ្ធិទទួលបានជំនួយផ្លូវច្បាប់, ការត្រួតពិនិត្យដោយតុលាការខ្ពស់, ការវិនិច្ឆ័យសេចក្តីដោយអព្យាក្រឹត្យ

២. នីតិវិធី៖ អ្នកប្តឹងជាជនជាតិហ្វីលីពីន គាត់ត្រូវបានឃាត់ខ្លួនចំនួនពីរដង ពីបទរំលោភកូនស្រីចុងរបស់ខ្លួន។ លើកទីមួយ ត្រូវបានដោះលែងមកវិញ។ ក្នុងការឃាត់ខ្លួនទាំងពីរលើក គាត់អះអាងថា គ្មានដីកា មិនមានការប្រាប់ពីបទចោទ និងមិនទទួលបានជំនួយផ្លូវច្បាប់ (មេធាវី) ទេ។ គាត់ត្រូវបានសម្រេច កាត់ទោសប្រហារជីវិត។ គាត់ បានប្តឹងទៅតុលាការកំពូល ហើយតុលាការនេះ បានសម្រេចតម្កល់សាលក្រមប្រហារជីវិត។ គាត់អះអាងថា តុលាការកំពូល មិនបានពិនិត្យមើលសក្ខីកម្មរបស់ជនរងគ្រោះជាថ្មី ដែលគាត់គិតថា ទាំងសាលាជាន់ទាប បានប្រព្រឹត្តខុស ដោយសារជឿតែទៅលើសក្ខីកម្មរបស់ជនរងគ្រោះក្នុងដាក់ទោសគាត់។ គាត់ត្រូវបានជូនដំណឹងតែ ៨ ម៉ោងមុននឹងប្រហារជីវិត ដែលគាត់មិនបានជួបគ្រួសារជាលើកចុងក្រោយ (កថាខ័ណ្ឌទី៤.២)។

ផ្អែកតាមអង្គហេតុនេះ គាត់អះអាងថា ហ្វីលីពីនដែលជារដ្ឋភាគី បានបំពានមាត្រា៩(១) មាត្រា១៤(១), (២), មាត្រា៦ មាត្រា៧ និងមាត្រា១០(១) នៃកតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយ។

៣. សំអាងហេតុ និងសេចក្តីសម្រេច៖

ក. ផ្អែកតាមអង្គហេតុដែលបានឯកភាព អ្នកប្តឹងត្រូវបានចោទ និងដាក់ទោសប្រហារជីវិតជាស្វ័យប្រវត្តិ ដោយគ្មានពិចារណានូវស្ថានភាពបុគ្គល...នេះនាំឲ្យបំពានមាត្រា៦(១) ដែលហាមឃាត់ទោសប្រហារជីវិត។

ខ. ច្បាប់ប្រទេសហ្វីលីពីន ក្រោយពីមានសាលក្រមប្រហារជីវិត មានរយៈពេលមិនតិចជាង ១៨ ខែ ដើម្បីស្នើសុំឲ្យប្រធានាធិបតីលើកលែងទោស។ តាមព័ត៌មានក្នុងសំណុំរឿង វាហាក់ដូចជាមិនពិតតាមអ្វីដែលអ្នកប្តឹង បានអះអាង ដូចនេះ គណៈកម្មាធិការ មិនបានរកឃើញថា ហ្វីលីពីន បានបំពានមាត្រា៧ និងមាត្រា១០(១)ទេ។

គ. ផ្អែកតាមអង្គហេតុដែលបានឯកភាព អ្នកប្តឹងមិនទទួលបានជំនួយផ្នែកច្បាប់ (ក្នុងពេលឃុំខ្លួនពីរលើក) ត្រូវបានប្រាប់ពីបទចោទ ដែលនេះនាំឲ្យមានការបំពានមាត្រា១៤(៣.ឃ) និងមាត្រា៩(១.២.៣)។

៤. កំណត់សំគាល់ (ខ្លឹមសារល្អ សម្រាប់ដកស្រង់)

គណៈកម្មាធិការ រំលឹកដល់យុត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួនថា ការដាក់ទោសប្រហារជីវិតជាកំហិត និងស្វ័យប្រវត្តិ បង្កើតជាការដកហូតជីវិតដោយបំពារបំពាន ផ្ទុយនឹងមាត្រា៦(១) នៃកតិកាសញ្ញា ក្នុងស្ថានភាពដែលទោសប្រហារជីវិត ត្រូវបានដាក់ ដោយមិនបានពិចារណានូវស្ថានភាពបុគ្គល ឬស្ថានភាពនៃបទល្មើស (កថាខ័ណ្ឌទី៥.២)។

គណៈកម្មាធិការ រំលឹកឡើងវិញនូវយុត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួន ដែលថា ការចេញដីកាប្រហារជីវិត នាំឲ្យមានតានតឹងផ្លូវចិត្តដល់បុគ្គលពាក់ព័ន្ធ និងយល់ថា រដ្ឋភាគី គួរព្យាយាមកាត់បន្ថយ នូវភាពតានតឹង (anguish) *នោះ ជាអប្បបរិមាតាមតែអាចធ្វើទៅបាន* (កថាខ័ណ្ឌទី ៥.៤)។

ទស្សនៈទាំងស្រុងសូមមើល៖ [CCPR/C/82/D/1110/2002, Rolando v. the Philippines]